

UNS GOIGS SISCENTISTES MANUSCRITS DEDICATS A NOSTRA SENYORA DEL PUIG DE CONSOLACIÓ DE SANTANYÍ

August Darder Moll

Universitat de les Illes Balears

Resum: La finalitat d'aquest escrit és presentar uns goigs dedicats a la Mare de Déu de Consolació de Santanyí que han romàs desconeguts. Es troben a un manuscrit del segle XVII que es conserva al monestir de Montserrat. Donem importància a aquesta composició perquè no es coneixen goigs de la zona de Santanyí anteriors al segle XX. Per tal com són manuscrits, no presenten les característiques pròpies dels impresos, però el títol és ben clar: *Goigs de Nostra Senyora del Puig de Consolació*.

Paraules clau: goigs, Santanyí, Consolació.

Abstract: The aim of this article is to present some «goigs» in honour of the Virgin of Consolació in Santanyí that have remained unknown. They can be found in a manuscript of the seventeenth century that is kept in the monastery of Montserrat. We think that this composition is important because no «goigs» from the area of Santanyí are known previous to the twentieth century. As they are manuscript, they don't have the features of the printed ones, but the title is pretty clear: *Goigs de Nostra Senyora del Puig de Consolació*.

Key words: goigs, Santanyí, Consolació.

Rebut el 28 de març. Acceptat el 25 de novembre de 2019.

Abreviatures: AM = Biblioteca de l'Abadia de Montserrat.

Introducció: els goigs a Santanyí

Per avaluar l'estat de la qüestió pel que fa als goigs santanyiners hem partit de tres treballs publicats per Miquel Pons,¹ que ens diu el següent: *La història dels goigs a Santanyí és relativament moderna si bé es pot dir que no hi ha cap població del terme que no tenguí un o dos goigs. S'ha de doldre no tenir cap exemplar amb l'orla i gravat de fusta d'importants col·leccions com la Guasp, de Palma.*² També ens assabenta que [a] *l'Arxiu Bernat Vidal i Tomàs hi ha d'haver dues cartes de Bover interessant-se per uns goigs antics de Consolació. És la solitària notícia i mai per mai s'han pogut localitzar els goigs sol·licitats pel curiós Bover, ni a les millors col·leccions de Mallorca.*³ Pons acaba els articles de 1989 i 1991 enumerant els goigs santanyiners de què hi ha constància; el llistat més complet és el més tardà perquè precisament l'article dona notícia de la recent publicació dels goigs de sant Andreu Apòstol. Les dates de les composicions abasten des de 1936 fins al 1991, amb un total d'onze goigs dedicats a diferents temples del terme de Santanyí, tres d'ells a Consolació.⁴ A les *Notes històriques*, Pons aclareix que [t]ota l'entrega per localitzar uns goigs més antics ha estat frustrada.⁵

Els goigs del manuscrit de Montserrat

Ja hem dit que porten el títol de *Goigs de Nostra Senyora del Puig de Consolació*; no es menciona cap localitat concreta, però el contingut ens permet identificar el santuari de Santanyí, com veurem. Aquest manuscrit és el número 86 del fons Aiamans que es troba a Montserrat⁶ i consisteix en un conjunt heterogeni de poesies, tant en català com

1 PONS, M.: "Els goigs a Santanyí", *Estudis Baleàrics*, 32, 1989, p. 53-55, també publicat a *Dies i Coses*, 16, 1990, p. 8-9. [en xarxa] <http://ibdigital.uib.es/greenstone/collect/premsaForanaMallorca/import/Dies_i_Coses/1990/Dies_i_Coses_1990_mes02_03_n0016.pdf> [consulta: 27/12/2017]. Un segon treball és PONS, M.: "Goigs a Sant Andreu Apòstol, patró de la vila de Santanyí", *Felanitx. Setmanari d'interessos locals*, 2.776, 1991, p. 11. [en xarxa] <http://ibdigital.uib.cat/greenstone/collect/premsaForanaMallorca/index/assoc/Felanitx/_1991_me/s12_n2776.dir/Felanitx_1991_mes12_n2776.pdf> [consulta: 27/12/2017]. Finalment, hem consultat PONS, M.: *Notes històriques sobre el santuari de Consolació de Santanyí*, Santanyí, 1994, resum de la història del santuari en forma de prospecte, sense numerar.

2 PONS, M.: "Els goigs...", p. 53.

3 PONS, M.: "Els goigs...", p. 53; VIDAL, B.: *Consolació. Recull de documents i notícies sobre el santuari de Santanyí*, Palma, 1971, p. 86 (hi ha una edició de 1949) fa referència a una carta que es troba en el seu poder, dirigida a Bernat Escalles, en la qual Bover demanava informació sobre goigs.

4 PONS, M.: "Goigs a Sant Andreu...", p. 11; els que estan dedicats al santuari són: *Goigs a honra de la Mare de Déu de Consolació que se venera en el Puig de Consolació de la vila de Santanyí*. 1936. Lletre de Maria Esteva i Magdalena Llompard. Música de Francesc Esteva. Palma. Tip. Guasp (PONS, M.: "Goigs a Sant Andreu...", p. 11); d'aquesta composició Roig i Montserrat (ROIG i MONTSERRAT, J.: *Els goigs dels poetes insulars de la Renaixença ençà*, Tarragona, 1994, p. 57) n'esmenta dues edicions més: Condor-Felanitx [sic]. 1943; Alfa Zavellà 17. 1959. També fou inclosa a VIDAL, B.: *Consolació. Recull...* (ROIG I MONTSERRAT, J.: *Els goigs...*, p. 57); *Goigs a la retrobada Mare de Déu de Consolació venerada en el seu santuari de Santanyí*. 1975. Lletre de Joan Roig i Montserrat. Música de Rafel Subirachs; *Goigs a la imatge retrobada de la Mare de Déu de Consolació*. 1986. Lletre de Llorenç Moyà Gilabert de la Portella. Música d'Antoni Riera i Estarelles (PONS, M.: "Goigs a Sant Andreu...", p. 11). A aquest llistat hi podem afegir els goigs que escrigué Rafael Horrach Llabrés: HORRACH, R.: "Goigs de la Mare de Déu de Consolació", *Consolació*, Santanyí, 1989, p. 57-58; es tracta només dels versos, ja que no tenen el format amb orla, figura, etc. Aquesta composició apareix esmentada a ROIG I MONTSERRAT, J.: *Els goigs...*, p. 69.

5 PONS, M.: *Notes històriques...*, s. n.

6 AM, fons Aiamans, manuscrit 86. [es pot consultar en xarxa]. <http://www.cervantesvirtual.com/portales/abadia_montserrat/obra-visor-din/poesies-manuscrit-0/html/> [consulta: 22/10/2016].

En donen algunes referències OLIVAR, A.: *Catàleg dels manuscrits de la Biblioteca del Monestir de Montserrat*,

en castellà, de forma i temàtica diversa. Una d'aquestes composicions està signada pel poeta Rafael Bover, i part de les altres li ha estat atribuïda. Joaquim Maria Bover tingué un paper destacat en la interpretació d'aquest conjunt poètic.⁷ Pel que fa al tema que ens interessa aquí, el dels goigs, hem d'assenyalar que Bover va donar dues versions diferents sobre el lloc concret al qual estaven dedicats; a la biblioteca Lluís Alemany de Palma s'hi conserva una carpeta amb papers manuscrits i alguns impresos⁸ destinats a l'elaboració de la *Biblioteca de escritores baleares* (1868), obra que aparegué pòstuma. Entre aquests documents hi ha, amb lletra de J. M. Bover, una sèrie de poemes que apareixen al manuscrit de Montserrat i una breu biografia de Rafael Bover, a qui el primer atribueix l'autoria de les composicions esmentades. Sobre la de Consolació diu el següent:

Entre ellos [els poemes] se encuentran unos gozos á la virgen de consolación, y esto nos hacía sospechar si su autor sería natural de Villafranca, en donde está muy extendido el apellido Bovér, y no muy distante de aquella población existe el santuario de consolacion de la villa de San Juan; pero despues de leídos nos convencimos de que Bover cantó los gozos á la virgen de consolación de Santañy, porque en ellos se habla de S.^{to} Domingo, San Roque y Sta Escolastica que se veneran en la misma hermita.

Estem d'acord amb aquesta afirmació, ja que, tal com diu Bover, els sants que s'esmenten als goigs ens permeten identificar el santuari santanyiner. Però a la *Biblioteca* la informació ha canviat, per motius que desconeixem; sobre les composicions del manuscrit dedicades a santuaris (a part de la que ens ocupa, hi ha quatre versos amb el títol *Cobles de Nostra Senyora de Sant Salvador*) ens diu: *hay [...] [entre les poesies] gozos á varias imágenes, particularmente á las de la virgen que se veneran en los santuarios de los montes de Petra y de Porreres.*⁹ No diu res de Santanyí ni hi ha cap referència a Sant Salvador; i no cal dir que al manuscrit de Montserrat no hi ha cap composició que faci referència a Petra o a Porreres. Hem de tenir en compte que J. M. Bover morí el 1865 i la *Biblioteca* aparegué, com ja hem assenyalat més amunt, tres anys més tard, gràcies a les gestions d'alguns amics del finat; en tot cas, això no explica el canvi que hem assenyalat.

Transcripció

Per tal d'oferir un text que resulti de lectura còmoda hi hem introduït una sèrie de canvis, majoritàriament ortogràfics, per adequar-lo a les normes actuals. Hem procurat, en tot moment, respectar la fonètica, de manera que les modificacions no suposin cap canvi a nivell de pronúncia.

Una primera passa ha estat la numeració dels versos. Dins el text pròpiament dit, hem separat els mots quan era necessari, introduït apòstrofs, accents i guionets i hem desenvolupat les abreviatures i normalitzat les majúscules; pel que fa al vocalisme, hem

Monestir de Montserrat, 1977, p. 18 i BRUGUERA, J.: "Manuscrits catalans del fons d'Ayamans de la biblioteca de Montserrat", *Randa. Llengua i cultura a les Balears*, 5, 1977, p. 117-135.

⁷ Vegeu, per a aquest punt, BOVER, J.M.: *Biblioteca de escritores baleares*, I, Palma, 1868, s. v. Bover (Rafael). [Facsimil València, 1975].

⁸ BOVER, J.M.: [Recopilació de dades i documents per a l'obra *Biblioteca de Escritores Baleares*] [Manuscrit i imprès] [Palma, ca. 1850/1860] ca. 70 documents. Biblioteca Lluís Alemany, Consell de Mallorca. Tot i que els papers sobre Rafael Bover porten número, el conjunt dels documents no està numerat de manera homogènia i desconeixem la seqüència a la qual pertanyen les pàgines sobre Bover; en total són 16 plecets numerats de l'1 al 17 –falta el 7–, amb números de pàgina (quatre per cada plec) 215-238, 243-260, 273-295.

⁹ BOVER, J.M.: *Escritores...*, I, s. v. Bover (Rafael).

substituint les “a” i “e” neutres quan pertocava; el consonantisme ha estat més complex, ja que presenta més diferències amb l’actual: la sibilant sorda al manuscrit apareix sovint representada per “ç”, que hem transcrit “c” o “s” segons els casos; també hi surt com “s” en mots que actualment porten “c”; finalment, hem trobat una “s” intervocàlica que havia de ser “ss”; la sibilant sonora, en canvi, sol ser representada per “z”, que hem substituït per la corresponent “s” simple; per a representar la sibilant palatal, hem escrit “ix” en lloc de “x”. La nasal palatal, representada per “ñ”, l’hem transcrit “ny”; hi ha bastants de mots que acaben en “-tio”, que hem passat a “-ció”, com “devotio” > “devoció”. La preposició “ab” l’hem transcrit “amb”, i l’hem substituïda per “en” en el següent cas: *venimhi tots confesats / ab devota processo* (vv. 39-40). Sovint la “v” apareix representada per “u”, cosa que hem corregit; hem simplificat la “f” en alguns casos que apareix escrita doble, com en “affligits”; hem posat “h” als mots que actualment en porten, i també hem canviat la conjunció “y” per “i”. Quan hi ha elisions que no afecten la pronúncia hem afegit, entre claudàtors, la vocal que mancava. En alguns casos hem canviat “j” per “g”; finalment, hem corregit alguna paraula concreta, com “sanct”, que hem escrit sense “c”.

Els Goigs de Nostra Senyora del Puig de Consolació

Es troben als fulls 34v-36r i diuen així:

Goigs de Nostra Senyora del Puig de Consolació

Amb molt gran devoció
sou, Maria, visitada
i amb tants sants¹⁰ alabada
al puig de Consolació.

Cob.

5 Invocant a vós, Senyora,
venen tots los affligits,
de sos pecats peneditis,
vós los sou consoladora.

El malalt cobra salut,
10 el coixo son caminar,
el cego porer mirar
i cada qual lo perdut.

Cob.

També mateix los febreros,
sant Domingo invocant,
15 amb veus altes van cantant
dos mil motets sonerosos,
donant glòria al Senyor
de ser tal casa fundada,
amb Domingo venerada,

¹⁰ Mot afegit posteriorment amb la forma “sts”.

20 qui [e]ns patrocina amb amor.

Cob.

Sant Roc benaventurat
ací se ve a venerar,
vingam-lo a visitar,
puix que bé ha procurat,
25 invocant lo seu sant nom,
en est poble ser guardats
de no haver-hi empestats
encenent-se tot lo món.

Cob.

Los metges celestials
30 també hi són molt festetjats
de los malalts, qui nafrats
venen de diversos mals
a esta casa sagrada,
medicina celestial,
35 i cada qual a son mal
cura se n'ha aportada.

Cob.

Amb molt gran devoció,
en tenir los cels tancats,
venim-hi tots confessats,
40 en devota processó,
a la intercessió
d'Escolàstica bendita,
perquè l'aigua nos visite
i ces nostra aflicció.

Cob.

45 Puix siam devots, germans,
d'esta casa de Maria,
per[què] qui d'ella confia
troba remei a sos mals,
consolació afligits
50 i los malalts medicina,
la pesta cura divina
i aigua per los camps trists.

Finis

Les característiques formals de la composició són les següents: consta d'una tornada de quatre versos i de sis estrofes de vuit versos, amb rima creuada en tots els casos; els versos són heptasil·labs. Les estrofes no tenen retronxa, i aquest punt els distingeix de l'estructura més habitual dels goigs, tot i que no és un fet aliè a aquest tipus de composicions.¹¹ No hi ha cap oració o *oremus* al final del poema. Pel que fa al contingut, veiem que hi surten santa Escolàstica, sant Roc, sant Domingo –que ja mencionava J. M. Bover, com hem vist– i els sants Metges; són aquests indicis els que ens assabenten que es tracta de Consolació de Santanyí. A part d'aquests sants, Vidal¹² esmenta també –especificant que són més modernes– les devocions a sant Ramon Nonat i santa Llúcia, dels quals hi ha uns quadres que els representen; igualment, menciona un sant Josep portat allí el 1913.¹³ És estrany, però Munar¹⁴ no diu res d'aquests tres darrers sants; en canvi, esmenta la presència d'un crucifix.¹⁵

Una observació que hem de fer sobre el contingut és aquesta referència a diversos sants, que no és comuna als goigs; normalment tot el text està dedicat a un de sol, i si són més apareixen tots al títol, a menys que tinguin una importància secundària dins la història del sant al qual van dedicats els versos. En el cas que ens ocupa, l'espai destinat a cada un –una estrofa– no permet contar detalls de la seva vida, contràriament al que se sol fer a gran part dels goigs, i el poema es limita a explicar les virtuts que pot atorgar cada un d'ells, aspecte també habitual en aquestes composicions;¹⁶ l'espai dedicat a la Mare de Déu és una mica més llarg. Els primers quatre versos van dirigits a ella, juntament amb una referència als sants que l'acompanyen (v. 3); la segona estrofa també està dedicada a la Mare de Déu, i s'hi enumera la gent que la visita per obtenir el seu ajut: els pecadors i els malalts. La tercera estrofa parla de sant Domingo, a qui visiten els febreros, que canten motets donant gràcies al Senyor per l'existència del santuari amb aquest sant. La quarta estrofa està dedicada a sant Roc, que protegeix la vila de la pesta, encara que la resta del

11 La retronxa pot constar de dos versos, d'un de sol o, simplement, no existir, com es pot constatar a BATLLE, J.B.: *Los goigs a Catalunya. Breus consideracions sobre son origen y sa influencia en la poesia mística popular. Acompanyan a aquesta obra cent facsimils reproduïts de goigs del segle XVII*, Barcelona, 1924; que sigui de dos versos és el més habitual, però hem pogut veure goigs amb retronxa d'un vers, com les *Cobles del gloriós Apòstol Sanct Barthomeu* (BATLLE, J.B.: *Los goigs...*, p. 30) o els *Goigs del Gloriós sanct Franch Carmelità* (BATLLE, J.B.: *Los goigs...*, p. 56); amb variacions al primer dels dos versos de la retronxa –fan servir dues variants–, com és el cas de les *Cobles en alabansa del Gloriós y Benaventurat Bisbe Sant Marsal* (BATLLE, J.B.: *Los goigs...*, p. 35) o els *Goigs del Gloriós y Benaventurat Martyr Sant Christofol* (BATLLE, J.B.: *Los goigs...*, p. 43); també hem vist un cas en què només hi ha un vers de retronxa però canvia en dues estrofes, mantenint constant el final de vers («Verge Del Tura»), tot i que a la resta de la composició el vers no canvia: són *Los Goigs de la Santíssima, y Puríssima Verge Maria DelTura [sic], Aduocada, y Protectora de la vila de Olot* (BATLLE, J.B.: *Los goigs...*, p. 58); sense retronxa trobem el *Verdadero retrato de la Esposa de la Cruz* (BATLLE, J.B.: *Los goigs...*, p. 83) i els *Elogios de la milagrosissima Imagen de Maria Santissima de la Merced, Patrona de Barcelona. Quintillas* (BATLLE, J.B.: *Los goigs...*, p. 89). Pel que podem veure en aquests exemples, la variació més gran respecte de l'estructura tradicional dels goigs es dona en alguns que estan escrits en castellà, i també veiem que als darrers canvia l'estrofa (quintillas).

12 VIDAL, B.: *Consolació. Recull de documents...*, p. 88.

13 VIDAL, B.: *Consolació. Recull de documents...*, p. 39.

14 MUNAR, G.: *Los santuarios marianos de Mallorca*, Palma, 1968, p. 208-221.

15 MUNAR, G.: *Los santuarios...*, p. 221.

16 BLASCO, R.; VALOR, E.: *Goigs valencians. Segles XIV al XX*, València, 1974, p. 17.

món la pateixi.¹⁷ La cinquena parla de sant Cosme i sant Damià, dels quals no diu el nom; es limita a referir-s'hi com a “metges celestials”, i explica com els malalts els demanen remei i l'obtenen. La sisena fa menció de santa Escolàstica i de les processons que els habitants de la regió fan per demanar-li ajuda quan és necessari que plougui. La darrera estrofa està dedicada a la Mare de Déu i és una recopilació dels diferents remeis que hom espera obtenir dels diversos sants: consolació pels afligits (v. 49), medicina pels malalts (v. 50), protecció contra la pesta (v. 51) i aigua pels camps (v. 52).

Com podem veure, la major part dels beneficis que aporten la Mare de Déu i els sants de Consolació –a partir del que diuen els goigs– estan relacionats amb la salut; hem d'exceptuar el cas de santa Escolàstica, la presència de la qual queda justificada per l'escassetat de pluges que pateix la zona de Santanyí.¹⁸ L'àmbit medicinal tal com apareix a les composicions gogístiques ha estat analitzat per Josep Martí,¹⁹ que assenyala la importància de l'element impetratori al costat del laudatori, essent aquest darrer una característica definidora dels goigs.²⁰ Segons aquest autor,

L'element impetratiu basat en precis de tipus material així com l'element local (o sigui, la inclusió en el text de descripcions geogràfiques, històriques o llegendàries relatives a una localitat concreta i l'enumeració de les seves necessitats [sic] particulars) es manifesten sobretot en aquells goigs que pertanyen a l'època de màxima popularització del fenomen [sic] gogístic, fet que s'inicia al llarg del segle XVIII i XIX.²¹

Podem veure que a la composició que comentem el lloc geogràfic queda establert gràcies al títol i als sants que s'esmenten, però en cap moment hi ha el nom de Santanyí o alguna altra referència geogràfica explícita. La relació dels beneficis atorgats pels diferents sants o la Mare de Déu és massa general com perquè tal identificació es doni.

Diríem que els nostres goigs presenten una jerarquia entre la Mare de Déu, d'una banda, i els sants, de l'altra. Cenyint-nos estrictament al text, aquesta distribució es manifesta en què Maria sembla poder atorgar els mateixos favors que cada un dels sants que es troben

17 A la Societat Arqueològica Lul·liana existeix una còpia del manuscrit de Montserrat que pertangué a Gabriel Llabrés i Quintana; està composta per plecs de 4 pàgines, i als plecs 8-9, pàg. 4 del primer i 1-3 del segon, hi ha els *Goigs*. A la pàgina 1 del plec 9, amb motiu d'aquests darrers versos, hi ha una nota al peu que diu: *De este dato se deduce que los Gozos fueron compuestos por los años 1652-1653, pues se refiere sin duda á la horrorosa epidemia que por aquel entonces azotaba á esta isla, epidemia de la cual se libraron, como es sabido, muy pocos pueblos, habiéndole cabido tal dicha á la villa de Pollensa.* - *Mir*. No entenem perquè esmenta Pollença; sabem que el poema tracta del puig que es troba al terme de Santanyí, població a la qual es pot aplicar igualment la referència a la pesta, ja que, segons la *GEM*, a Mallorca [m]oriren de pesta [...] unes 14.000 o 15.000 persones, de les quals 9.000 pertanyien a la capital. Inca i Sóller foren també molt afectades. A Alaró, Petra, Selva i Sineu hi hagué més d'un centenar de morts, mentre que altres viles foren lleugerament afectades o sortiren indemnes de les repercussions del contagi, com Alcúdia, Artà, Campos, Deià, Escorca, Esporles, Manacor, Montuiri, Porreres, Puigpunyent, Santanyí i Sant Joan (*Gran Enciclopèdia de Mallorca*, XIII, s. v. pesta. 1989-1991. Promomallorca Edicions). Si a la composició hi ha realment una referència a aquesta epidèmia, es tractaria del *tribut secular*, producte de la circumstància històrica en què han estat concebuts que apareix als goigs en general (vegeu BLASCO, R.; VALOR, E.: *Goigs valencians. Segles...*, p. 19).

18 MUNAR, G.: *Los santuarios...*, p. 208, 212; ROSSELLÓ, R.: *Santa Maria de Consolació. Notes històriques*, extret de “Festes de sant Jaume”, Santanyí, 1982, s. n.

19 MARTÍ, J.: “Medicina popular religiosa a través dels Goigs”, *Arxiu d'Etnografia de Catalunya. Revista d'Antropologia Social*, 7, 1989, p. 172-203. [en xarxa] <<https://revistes.urv.cat/index.php/aec/issue/view/73>> [consulta: 14/10/2018].

20 MARTÍ, J.: “Medicina popular...”, p. 173.

21 MARTÍ, J.: “Medicina popular...”, p. 201.

al puig amb ella; a la segona estrofa es veu clarament:

*Invocant a vós, Senyora,
venen tots los afligits,
de sos pecats penedits,
vós los sou consoladora.
El malalt cobra salut,
el coixo son caminar,
el cego porer mirar
i cada qual lo perdut (vv. 5-12).*

Igualment a l'estrofa final:

*Puix siam devots, germans,
d'esta casa de Maria,
per qui d'ella confia
troba remei a sos mals,
consolació afligits
i los malalts medicina,
la pesta cura divina
i aigua per los camps trists (vv. 45-52).*

En canvi, cada sant té unes qualitats pròpies per les quals és venerat. Segons el que acabem de dir, la Mare de Déu de Consolació presenta unes atribucions àmplies que són comunes als sants que han esdevingut patrons d'un lloc;²² però també és cert que es tracta de la Mare de Déu, i que, com a tal, a la jerarquia celestial es troba per sobre dels sants.

Martí esmenta dues vies principals mitjançant les quals els sants poden esdevenir guaridors de malalties: a) exerciren de metges en vida, com sant Cosme i sant Damià;²³ b) estan especialment capacitats per guarir els mals que ells van patir.²⁴ A la nostra composició en tenim de les dues classes, ja que precisament hi ha els sants Metges. Martí subratlla l'impacte que per a una col·lectivitat té el fet de situar un miracle que un sant hagi realitzat al lloc on se'l venera, ja que així l'acció guanya en credibilitat.²⁵ Ja hem vist que els goigs que analitzem atribueixen a sant Roc el fet que la pesta no afectés la zona (vv. 21-28).

Per obtenir l'ajut celestial és necessari rendir el culte pertinent als sants, així com agrair els beneficis que han concedit. El prec és indispensable.²⁶ Trobem referències a aquestes activitats tot al llarg dels goigs de Consolació: *Invocant a vós, Senyora* (v. 5), *sant Domingo invocant* (v. 14), *invocant lo seu sant nom* (v. 25) –en relació amb aquest exemple concret, hem d'assenyalar que, segons Martí, en determinats casos el sol fet de dir el nom del sant basta per produir la curació—,²⁷ [...] *són molt festetjats* (v. 30),

*venim-hi tots confessats,
en devota processó (vv. 39-40).*

22 Vegeu MARTÍ, J.: "Medicina popular...", p. 174.

23 MARTÍ, J.: "Medicina popular...", p. 175.

24 MARTÍ, J.: "Medicina popular...", p. 173-174.

25 MARTÍ, J.: "Medicina popular...", p. 179.

26 MARTÍ, J.: "Medicina popular...", p. 182, 186.

27 MARTÍ, J.: "Medicina popular...", p. 187.

Les accions de gràcies es troben a la quarta estrofa:

*vingam-lo a visitar,
puix que bé ha procurat,
invocant lo seu sant nom,
en est poble ser guardats
de no haver-hi empestats (vv. 23-27).*

El prec, al seu torn, és expressió de la fe de qui s'encomana a l'ajut celestial.²⁸ En el nostre cas trobem les següents referències a la creença dels fidels:

*Amb molt gran devoció
sou, Maria, visitada
i amb tants sants alabada (vv. 1-3);
Sant Roc benaventurat
ací se ve a venerar (vv. 21-22);
Amb molt gran devoció [dirigit a santa Escolàstica] (v. 37);
Puix siam devots, germans,
d'esta casa de Maria,
per qui d'ella confia
troba remei a sos mals (vv. 45-48).*

Conclusions

Hem pogut veure que ens trobem davant una composició que porta el títol de "Goigs", nom que els donà l'autor o el copista; el poema, com hem comprovat, reuneix característiques pròpies d'aquest gènere, com són els precis als sants, els rituals i les devocions en general; també les atribucions de poders específics –en el nostre cas, meteorològics i, sobretot, medicinals– i una referència a un miracle que s'hauria esdevingut a l'encontrada. D'altra banda, també presenten alguns trets que contrasten amb la majoria d'aquest tipus d'obres, tot i que no els siguin completament aliens, com el fet que no hi hagi retronxa ni rima a final d'estrofa que concordi amb l'entrada. Són de destacar, en el contingut, les referències a diversos sants, substituint l'habitual relació biogràfica per una breu referència a les devocions que reben i els béns que poden atorgar. Esperem que la troballa d'aquesta composició en un manuscrit, a part de suposar una aportació al coneixement dels goigs de Consolació de Santanyí, serveixi per mantenir l'esperança de trobar-ne més, que per no haver estat impresos potser han passat desapercibuts.

²⁸ MARTÍ, J.: "Medicina popular...", p. 186.

